

T. M. Margereta
min pyssling
Jön Anders

Historier om och från

**Min Barndom
och ungdom**

- som jag minns dem -

Berättat för mina barn och barnbarn

Anders Parrow

Parrowsläkten

Släkten Parrow kom från Pommern. Fortfarande finns byn Parow 15 km NNW Stralsund. Namn som slutar på ow eller ov är slaviska och minner om den tid då slavernas inflytande sträckte sig västerut ända till Elbe. I Pommern är de vanliga. Det finns därför ingen grund att tro att namnet är engelskt, vilket spekulerats av vissa släktkrönikörer. På internet kan man finna många Parrow i USA. De har ingenting med vårt parrownamn att göra utan kommer från en walesisk släkt apHarry som småningom förändrats till Parrow.

Den förste kände Parrow i Sverige var riddaren Heinrich Parrow. Han kom med Albrecht av Meklenburg på 1300-talet, blev slottsherre på Västerviks slott, i vars ruin visfestivalen numera anordnas varje sommar (men det är en annan visa). Han bytte sida och gick i Drottning Margaretas tjänst och var hennes härförare i slaget vid Falköping, där han stupade. Därmed är han ute ur historien. Om det finns något samband mellan honom och senare parrowar vet vi inte. Pommern är ett område där krig och härjningar varit mera regel än undantag och några skriftliga urkunder att luta sig mot finns inte. Men lika lite som vi kan bevisa släktskapen, lika lite kan vi motbevisa den och därför har Heinrich sin givna plats i vår släkthistoria. Förresten heter han ju Heinrich, ett namn som återkommer ofta bland parrowar.

Näste Parrow i Sverige var Joachim Christoffer f 1795 i Zingst död 1876 i Kalmar. Han är stamfadern för efterföljande parrowar i Sverige. Efter honom kom hans två bröder Johan Heinrich (Heinrich efter pappan) som blev barnlös och Jacob som flyttade till Karlshamn där han gifte sig och fick fyra flickor – Mina, Dina, Trina och Fina - En av dessa var Mormor till Edvard Hald, som vi i vår vittomfattande släktkänsla räknar som tämligen nära släkt eftersom hans Mormor var kusin med min mammas Farmor.

Skälen till flytten från Zingst, som är en liten stad på ön med samma namn strax norr om byn Parrow var nog flera. Zingst var en sjöfararstad som helt dominerades av sjöfolk. Där hörde många skutor hemma. Man kanske kan se

staden som ett pommerskt Bergkvara d v s centrum i ett skutrike. Staden hade en mycket välskyddad hamn i det haff som ligger innanför ön. Jag besökte staden 1998. Den är numera en ren badortsstad utan någon som helst sjöfartsanknytning eftersom hamnen är liten och vattnen innanför ön endast farbara med småskutor. Kanske kom staden i bakvatten för mera utvecklingsbara städer redan i början på 1800-talet. När storleken på fartygen ökade var Zingst inte längre ett alternativ som hemmahamn. Ett annat och kanske avgörande skäl att lämna Pommern var att Sverige sålde Pommern till Preussen 1813. Man hade ju då varit svenskar längre än vad skåningarna hade varit. Slutligen hade redan Karl XII ordnat att Sverige betalade en årlig tribut till barbareskstaterna (de beryktade piratstaterna i nordafrika) för att svenska fartyg skulle få segla oantastade på medelhavet. Preussen hade inte gjort det och under preussisk flagg var det alltså alltför riskabelt att segla där. Resultatet av dessa skäl var att en ström av pommerska skeppare lämnade Stralsund och Zingst för Sverige. Somliga bosatte sig i Stockholm, en del i Kalmar som kusinen Strümpel och en del i Karlshamn. Gissningsvis var det släktskap och affärsförbindelser som avgjorde var i Sverige man slog sig ner.

Från Zingst och Stralsund kom de alltså, skepparna, som pratade plattyska och så småningom en försvenskad form därav. Från Kalmar fortsatte de med seglationen. Deras egna skutor Celeritas och Jenny ser väldigt små ut på kaptensporträtten, men man skall då veta att världshandeln gick på mycket små fartyg. -När Göta kanal byggdes på 1820-talet kunde 90 % av de fartyg som anlöpte Londons hamn passera Göta kanal.- Jag gissar att de framför allt gick i östersjöfart, men det kan ju ha varit vidare färder. Joachim Christoffers oktant finns kvar. Min son Joachim har den. Det är mycket tveksamt om den behövdes i Östersjön, vilket alltså talar för att han gjorde längre färder. Då blir också historierna om dem rimligare.

Om Johan Heinrich berättas t ex att han i svårt väder fick rigghaveri och drev länge omkring manöveroduglig. När fartyget till sist kom iland i någon avlägsen hamn hade det gått så lång tid att han rapporterats saknad. Hemma

väntade Anna Chatarina och när ingenting förspordes visste hon som sjömanshustru vad som kunde ha skett. Hon hade tidigare varit gift med en präst på Öland. Med honom hade hon två barn, men både prästen och barnen dog och som ung änka gifte hon om sig med Johan Heinrich. Nu var det dags att sy på änkedräkten igen. Men då återvände Johan Heinrich. Han kom själv hem med budet att han överlevt. Farmors Tilda, jag återkommer till henne, berättade hur Anna Chatarina lade ifrån sig sömnaden och sa "är det verkligen Du Johan Heinrich?" varpå han svarade medan han kastade sjösäcken ifrån sig "Ja här står jag, men sjömannen ligger där. Nu lägger jag mans opp." Sen stannade han iland.

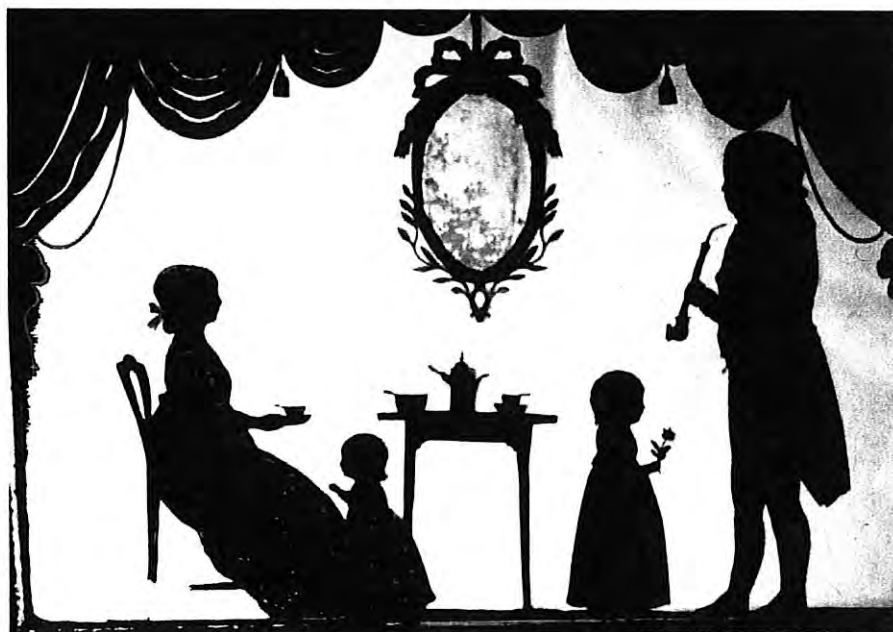
Av Joachim Christoffer finns också en i slakten bevarad och beundrad lakonism. Celeritas råkade ut för så svårt väder att alla, dock icke Joachim Christoffer, trodde att hon skulle gå under. I mycket hotande situationer kunde besättningen begära skeppsråd för att besluta vad man skulle göra. Vid dessa skeppsråd hade alla en röst och majoritetsbeslut kunde alltså fattas mot kaptenens vilja. Manskapet enades att man skulle överge fartyget och gå i skeppsbåten. Joachim Christoffer hävdade att detta var mera riskabelt än att stanna ombord och lita till skutan. Båten sjösattes dock och besättningen var klar att lämna Celeritas. Då steg han fram med en yxa gömd i rocken och högg av förtöjningen och sa "Hoppa nu era djävlar". Omedelbart därpå vattenfylldes båten och slogs sönder av sjön.

Historien kan mycket väl vara sann. Segelskutorna styrdes auktoritärt, i bästa fall patriarkaliskt. Fortfarande gäller väl att i kritiska situationer måste en ta kommando och andra underordna sig. I den bästa av världar är det förstås den mest kompetente som tar befälet och de gamla skutkaptenerna hade säkert en stor kompetens, annars hade de inte överlevt. Ingemar Bergman sa 175 år senare att demokrati på teatern var bra så länge han fick bestämma. Den andan har mycket gamla anor.

Att Joachim Christoffer, Johan Heinrich, Wendela Christina och Anna Chatarina var så levande för oss efterkommande berodde till stor del på Farmors Tilda. Hon var född 1829? och dog 1930?. Jag har träffat henne och

minns henne väl, sannolikt därför att hon var legendarisk redan under sin levnad. Hon kom som lillpiga till Joachim Christoffer och Wendela Christina, troligen i 14-årsåldern. Efter konfirmationen fick ju både flickor och pojkar söka sig arbete. Hon kom alltså till familjen ca 1843 och stannade hela sitt liv. Joachim Christoffer och Wendela Christina dog båda 1876 med tre månaders mellanrum. Farmors Tilda kände dem väl, hon levde ju med dem i mer än 30 år. Ingen lär ju vara stor i sin kammartjänares ögon men Farmors Tildas berättelser om de gamla parrowarna vittnar alltid om respekt och tillgivenhet. Detta icke beroende på att hon var en timid självutplånande varelse. Tvärtom hon kunde vara nog så bister i sina omdömen och styrde senare i livet hela familjen med hård hand. Mera därom senare.

Joachim Christoffer och Wendela Christina, min Morfars morföräldrar.

Familjen Sabelström.

Siluetten klippt i Hamburg 1804 som visar Nils och Birgitta Sabelström med sina två döttrar. Den lilla flickan är Wendela Christina 4 år och den större systern Anna Chatarina som gifte sig med Johan Heinrich. Det skulle dröja mer än femtio år innan fotografierna blev vanliga. (Första fotografiet togs dock redan 1839).

**Joachim Christofer Parrow, min
morfars morfar.**

Oljemålning av okänd konstnär

Hans Hustru

**Wendela Christina min morfars
Mormor.**

Oljemålning okänd konstnär

- Båda porträtten är nog målade på
1840-talet kanske tidigare. Antagligen var
de alltså i 40 årsåldern.

Joachim Christoffer gifte sig alltså med Wendela Christina. Hon var dotter till Nils Sabelström 1766 - 1837, och hans maka Birgitta 1769 - 1849. Nils Sabelström var sjökaptan och från 1819 till sin död waterschout eller vad som senare kom att kallas skeppsbudsmannan vid sjöfartshuset i Kalmar. Om honom kan man läsa vidare i Manne Hofrén: Sjöfart och sjömanshus i Kalmar. Wendela Christina födde 6 barn. De två första dog fem år resp 4 veckor gamla. Därefter kom tvillingflickorna **Maria** och **Hanna** 2/1 1830. Tvillingarna var för tidigt födda och ingen trodde de skulle överleva. Men man lindade dem i bomull och la dem i var sin skokartong, som man ställde i kakelugnsnischen, som alltså fick tjänstgöra som kuvös. Kakelugnsnischen var som namnet säger en i kakelugnens framsida gjord fördjupning, oftast försedd med mässingsluckor. Den var alltså dåtidens värmeskåp. Båda överlevde.

Maria Amalia gifte sig 1858 med Johan Alfred Pettersson från Karlskrona. I kyrkboken står det faktiskt Johan Alfrid men i våra annaler heter han alltid Johan Alfred. Hon är min Morfars mor eller om ni så vill min mammas Farmor. Och stammor för den släktgren som fortsatte att kalla sig Parrow. Tilda följde med henne efter bröllopet och stannade hos henne tills hon dog 1912. Därav benämningen Farmors Tilda. Slutligen flyttade Tilda till min Mormor och Morfar där hon stannade till året före sin död. Hon flyttade då till sina släktingar som enligt malisen förväntade sig ärva henne. För att än en gång gå händelserna i förväg kan jag berätta att Tilda under sina sista år blev allt mer fordrande. Morfar var död, Mormor levde på en symbolisk pension och hade hand om två barnbarn och dessutom Tilda, som krävde "äggmjölk" att dricka. Ägg var lyxmat i stadshushållet men Mormor löste problemet genom att hålla sig med höns. Olyckligtvis fanns redan då en hälsovårdsstadga som förbjöd hållande av höns inne i staden. Men stadgar är till för att överträdas och förbudet störde inte parrowska själar. Fast det blev alltid besvärligt när hönsen rymde och sprang omkring på Fiskaregatan och närliggande gator på Kattrompan jagad av polisen som ju då ännu inte hade värstingar och huliganer att hålla reda på.

Hanna gifte sig med Carl Oscar Thernström och blev stammor till thernströmska släkten

Emeli Sofia kallad Emma (ofta den fula Emma) föddes 1832. Hon gifte sig med Johan Jeansson 1860 och blev stammor till och vår förbindelse med jeanssonska släkten.

Slutligen **Christina Augusta** som föddes 1838, alltid omtalad som den vackra Augusta. Hon gifte sig med sin kusin sjökaptenen Herman Heinrich Strümpel från Zingst, och blev stammor från den strümpelska släkten.

Om alla dessa berättade Farmors Tilda de anekdoter som lever i vår släkt vidareberättade av Mormor och min mamma Stina alltid kallad Monna, som hade ärvt den berättarförmåga som man brukar finna hos sjöfolk. Monna var i så måtto sin fars dotter.

Nu har jag åter gott händelserna lite i förväg. Tillbaka till Wendela Christina och Joachim Christoffer och deras fyra flickor.

Joachim Christoffer hade liksom brodern Johan Heinrich gått i land. Förmodligen ägnade de sig åt sjöfart men från landbacken. De var t ex medlemmar i sjömanshusstyrelsen, men hade nog mest goda dagar. På segelskutetiden var man gammal om man levde till 50-årsdagen och då borde man väl inte fresta försynen med att bli kvar på sjön. Johan Heinrich höll sitt löfte. Farmors Tilda berättade om familjelivet t ex att Wendela Christina med Joachim Christofer och fyra barn alla sex åt middag hos Johan Heinrich och Anna Chatarina varannan söndag. Varannan söndag var det tvärt om vilket Tilda tyckte otillständigt orättvist eftersom de bara var två.

Johan Heinrich och Joachim Christoffer brukade annars umgås på krogen. Där satt de och drack öl och diskuterade på plattyska vilket omgivningen inte förstod. Man utgick då från att de grälade. Antagandet styrktes av att de efteråt gick hem till sitt gemensamma hus, den ene tio meter före den andra. Men söndagsmiddagarna motsäger ju talet om osämjan.

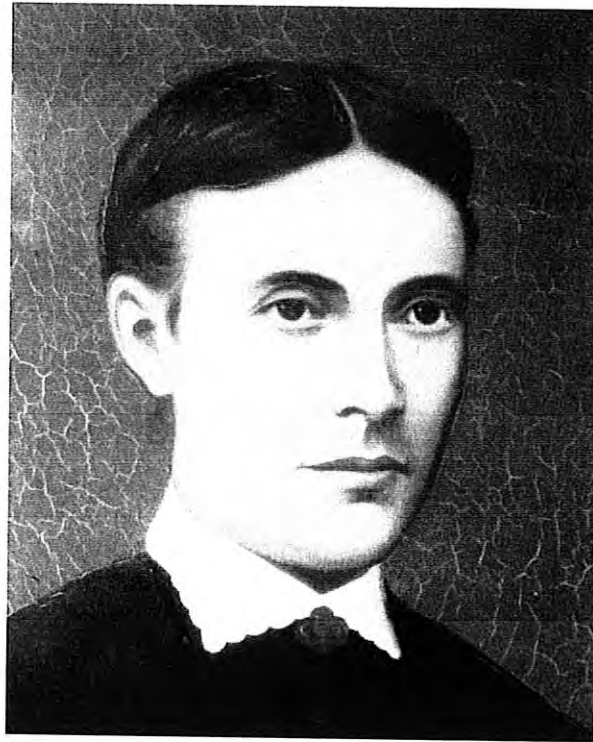
Som jag nämnt är ju släkten en berättande släkt med anekdoter och händelser. Johan Heinrich är dock märkligt anonym i sammanhanget kanske

beroende på att han och Anna Chatarina blev barnlösa. I de bevarade breven från min morfar Anders Parrow omnämns Johan Heinrich som Lille Farbror och framstår som varmt älskad. (*"Morfars brev hem ..."*). Det kanske var så att han som barnlös morbror till Maria Amalia var starkt omhändertagande om hennes faderlöse son. Joachim Christoffer hade ju däremot 20 - 25 andra barnbarn att intressera sig för. Men även brorsbarnen i Karlshamn tycks ha hyst stor tillgivenhet till Lille Farbror.

Så försvinner Johan Heinrich och Anna Chatarina ur historien.

Joachim Christoffer dog 1876 och Wendela Christina 3 månader senare. När han var döende kallades på läkare, det var inte passande att självdö sa man. Husläkaren kom, satt vid sängkanten en stund, kanske han undersökte, kanske han bara lyssnade och så sa han, berättade Tilda, "Jaha, Joachim när oljan är slut så slocknar vecken". Och tänka sig "Dagen efter var gamle kapten död." berättade Tilda. När så Wendela Christina 3 månader senare sjuknade kallade man åter på doktorn. Han kom, satt en stund vid sängkanten och så sa han "Jaha Wendela Christina en vissnad ros skall också falla." "Och tänka sig dagen efter var gamla fruen också död" sa Tilda.

Men för oss dog de aldrig. De levde vidare genom Tilda som berättade för barn och barnbarn och barnbarnsbarn, och barnbarnsbarnbarn som förde det vidare till barnbarnsbarnbarnsbarn och till er mina barnbarn som alltså är barnbarnsbarnbarnsbarnbarn. Jag växte verkligen upp i döda mäns , och kvinnors, sällskap.

Maria Amalia, Morfars mor 1830 - 1912

Gouach som morfar lät göra i Japan efter fotografi vid sin första resa i 13-årsålder. (Bildens skulle lika väl kunna visa Hanna. Systrarna var till förväxling lika).

Morfars far

Johan Alfred Petterson 1826-1859.

Han var alltså bara 32 år när han dog. På den här bilden kanske bara 30, men redan en aktad och betrodd sjökaptan på kalmar-flottans stolthet, tremastade barken Kalmar.

Maria och Hanna, tvillingarna gifte sig först. De var ju äldst . Marias äktenskap blev kort. Den 29 augusti 1858 gifte hon sig med sjökaptenen Johan Alfred Petterson. Han var född i Karlskrona son till timmermannen Petter Pettersson 1787 - 1830 och hans hustru Anna Margareta Rosengren 1797 - 1879. Hon blev alltså änka vid 33 års ålder och gifte då om sig med flaggkonstapeln Petter Andreas Sommar 1796 - 1872, som adopterade Johan Alfred men ingen av hans systrar.

Johan Alfred "omkom vådligen" vid skeppet Kalmars förlisning, innan min Morfar föddes 1859. Jag har dagboken där Maria berättar sitt liv med Johan Alfred. Det är en liten 6 x 10 cm tunn anteckningsbok med läderpärm, Texten är skriven med hård blyertspenna eller kanske silverstift: "Till min älskade Anders ifrån Maria Amalia Pettersson Kalmar 1877" Detta är skrivet med tydlig skrift och säkerligen har den införts sist när hon dedicerade boken till sonen Anders, min Morfar. Sedan följer hennes ursprungliga anteckningar:

Minne utav Johan Alfred Petterson. Kalmar den 3 October 1855.

Alfred seglade den 11 October 1855

Alfred reste till Carlskrona den 14 Martz 1856

Alfred seglade den 2 October 1856

Alfred reste till England den 8 December 1856

Den 17 februari blef vi förlofade

Alfred kom hem ifrån Lissabon 3 Maj

Alfred seglade till Hernösand den 15 juli 1857

Alfred seglade den 22 augusti 1857

Alfred kom hem den 5 juli 1858

Alfred seglade till London den 14 April 1859.

Alla meningarna är nästan oläsliga utom den sista. "Alfred seglade till London den 14 april 1859". Den anteckningen har hon fyllt i och fyllt i så att texten är mörk och tydlig. Eftersom han aldrig kom hem, inget vrak återfanns, satt hon och väntade, plågad av hopp och ovisshet, och fyllde i anteckningen som en besvärjelse.

Hon gifte aldrig om sig. Hon var 29 år när hon blev änka och samtidigt födde sitt enda barn. Hon skulle leva 53 år till utan sin Johan Alfred. Kanske slutade hon aldrig att hoppas.

Men Tilda hade sin uppfattning som hon inte hemlighöll. "Det var lika bra att han drunknade, för han hade sånt otäckt humör"

Var och hur förlisningen skedde är oklart. Enligt familjetraditionen var han på väg från Cagliari till Sverige när skeppet försvann med man och allt utanför Pater Noster. Enligt uppgift från Sjömanshuset i Kalmar var skeppet på resa mellan Hamburg och London då det förläste med 10 man. Om alla omkom är osäkert. I Kalmar hade påmönstrats 14 man. Av dessa rymde 2 i London. Andra kan ju ha rymt i annan hamn eller dött ombord. Därom vet vi intet. Sjöförklaring måste ha skett i Kalmar men jag har inte lyckats få fram den. Bouppteckningen gjordes den 5 december 1860. Då måste han vara officiellt dödförklarad. Dödsannons hade också varit införd i Barometern, men man hade ju aldrig hittat honom. Det fanns frågetecken kvar.

I bouppteckningen uppräknas med dåtida noggrannhet alla inventarier i ett ståndsmässigt sjökaptenshem. Där finns kontant 1000 riksdaler, där finns silverskedar, möbler, postelin, linne, köksutrustning, spottlådor o s v men inte en enda sak av Johan Alfreds. Inga gångkläder, ingen utrustning för landbruk,

ingenting. Johan Alfred försvinner ur historien bara ihågkommen för sitt otäcka humör, och - för ett silvermynt.

Med Silvermyntet förhåller det sig så.

Jag fick av min morbror Thorsten ett ocirkulerat Gustav III en riksdaler silvermynt 1776. Detta mynt hade han fått av sin pappa, min Morfar, som fått det av sin mamma, som fått det av sin make Johan Alfred. Thorsten berättade att detta mynt hade Morfars farfar Petter Sommar fått av Gustav III för visade tapperhet under slaget vid Svensksund. I juli 1790. Denna version är fel. Petter Sommar var ju inte född då och Johan Alfreds biologiske far Petter Petterson var bara 3 år. Varifrån myntet kommer vet jag alltså inte säkert. Men det finns nog ett verklighetsunderlag. Det har nog skänkts en generation tidigare i släkten till farfadern Petterson eller Sommar. Maria har nog fått det av Petter Sommar och inte av Johan Alfred. Petter Sommar levde ju länge efter sonens död. Jag har brev från honom till henne och eftersom hon inte gifte om sig har de nog hållit kontakten genom åren. - Morfar var ju hans barnbarn.

En egendomlighet är att ingen i släkten vetat att Johan Alfred var Petter Sommars adoptivson. Kanske var det så att Johan Alfred inte visste. Han var bara 3 år när mamman gifte om sig. Kanske man var mera förtegen då om adoptivföräldraskap än nu. Tilda kan inte ha vetat det, och därmed ingen efterföljande. Om min Morfar, Johan Alfreds son, vetat skulle han berättat det för sin hustru, min Mormor som dog 1955.

Jag fick fram uppgiften när jag med hjälp av släktforskaren Elisabeth Nilsson Skarpa Alby sökte uppgifter om Johan Alfreds farfar. I kyrkoboken i Karlskrona Amiralitetsförsamling uppges Johan Alfred som adoptivson till Petter Sommar och att han var barn i mammans första äktenskap. Det har inte gått att återfinna varken biologiske fadern Petter Pettersons far, eller adoptivpappan Petter Sommars far. Eftersom båda var i flottan i Karlskrona kan man ju anta att resp fäder också skulle varit det. De bör varit i rätt ålder för att ha varit med vid Svensksund.

Breven från Johan Alfred Pettersson

Tildas hårda oförsonliga dom över Johan Alfred har i generationer fått stå emotsagd. Han har varit märkvärdigt bortglömd i släkthistorien, vilket kanske inte är så konstigt eftersom han dog innan någon i släkten hann lära känna honom. Men han skrev brev, och Maria sparade dem, som hon senare sparade breven från sin son Anders. Men breven har varit försvunna tills nu. (2013) Marias barnbarn Ingrid, dotter till Anders och Maria Parrow, alltså min moster gift Gull-brandsson fick brev som Arvida Thernström hittat i en gammal byrå. Marias syster Hanna, som gifte sig med C O Thernström, ärvde byrån efter Joachim Christoffer och Vendela Christina som dog med ett par månaders mellanrum 1876. När Johan Alfred omkom bodde nog Maria kvar hos föräldrarna och hon sparade breven i byrån där de sedan blev liggande. Troligen har det funnits flera brev som nu är definitivt försvunna. Ingrid läste och berättade om dem och trodde att det var brev från Marias svärfar Petter Sommar, som höll kontakt med henne sedan hon blivit änka. Ingrid tog hand om breven i sina gömmor och hennes barnbarnsbarn Viktor hittade dem i ett uthus på Aspöja. Hur de hamnat där är oklart.

I breven till Maria, käresta, fästmö och till sist hustru framträder en förälskad längtande närmast romantisk Johan Alfred som stämmer illa med Tildas fördömande. Han skriver till sin "Älskade Marie, eller sin Älskade lilla gumma" och hon skriver till sin "Älskade lille Alfred" Han talar om sina drömmar, luftslott och hur han hoppas och önskar att få komma hem till henne och att få ha henne med på resorna. Han blir avundsjuk på de kaptener han träffar som har lyckan att få han sina fruar ombord. Men fram träder också en kompetent kapten som inte bara är anförtrodd ett fartyg och besättning utan också ansvaret att köpa laster till bästa pris och ordna frakter. Mäklare fanns inte för svenska småskutor. Ett brev finns också till Johan Alfred där Maria skriver om sin längtan och sin kärlek men också om praktiska saker som hur de skall möblera och ordna sitt hem.

Kanske var det så enkelt att Tilda var svartsjuk. Hon kom i familjen troligen i 15-årsåldern. Då var Maria och Hanna 12 å 13 år. Maria kom säkert att betyda mycket för henne och kanske ännu mer när C O Thernström kom in i bilden och tog Hanna ifrån henne. Hon måste ha känt att mot Johan Alfreds och Marias kärlek till varandra hade hon ingenting att sätt emot. Hon hamnade i ett utanförskap. Kanske kanske kanske kan man tänka sig att hon kom att hindra Maria från att gifta om sig. Eventuella friare kunde nog bli bortskrämda av Tilda som vakade över sin Maria. Det stämmer ju med historien hur Tilda regerade i huset.

Maria gifte ju aldrig om sig. Resten av livet levde hon ensam i sitt hus tillsammans med Tilda. Dock hade hon sonen Anders Joachim, min blivande Morfar. Hennes allt överskuggande ambition var att hindra honom att gå till sjöss. Hon var ju sjökaptensdotter. Hon hade varit med och väntat när Farbrodern Johan Heinrich var försvunnen och mirakulöst återkom. Hennes man försvann. Borta i Zingst hade många av släkten försvunnit på sjön. Hennes enda barn skulle inte gå i fädrens spår. Hon klarade det tills gossen slutat skolan och var 12 år. Då gick det inte längre. Han mönstrade som däckspojk på Briggen Hugo. Med sig hade han den skål av porslin som står i min bokhylla. Den följde honom under hela hans sjömansliv. Enligt Mormors och Monnas berättelse skulle han också ha varit utrustade med sex stjärkskjortor och en gustaviansk spegel. Detta håller jag för otroligt. Det är nog bara en skröna som man tillvitat Maria för att illustrera hennes omvittnade opraktiskhet.

Nästa resa gick ända till Ostindien, Kina, Japan, Australien. När han kom tillbaka efter tre år kände Maria inte igen honom. Men Tilda kände igen honom.. Nu var han ganska befaren jungman. I kistelärkan hade han ett foto av mamma och i Japan lät han göra en gouache efter fotot. Det är den tavla som min Dotter Helena Maria fått överta. När jag var barn trodde jag alltid att det *föreställde en man. Men jag har också ett foto där hon sitter med sin lille son, kanske 6 år gammal. Redan som barn tyckte jag att hon är vacker på det kortet. Men som sagt, vacker eller inte i dåtidens ögon, så förblev hon ogift. Hon bör ju ha varit ett gott parti hon var ju en av Parrows döttrar. Hade eget hus och så*

småningom en förmögenhet stor nog att låta henne leva på räntorna. Tilda, som lämnat Joachim Christoffer och Wendela Christina för att följa med Maria när hon gifte sig, regerade med fast hand. I släktkretsen häcklade hon Maria som var så opraktisk att hon inte klarade att diska. Till Tildas fasa tog Mari en disktrasa på en gaffel för att försöka rengöra postelinet.

Det berättas också hur Tilda varje söndag följde Maria till kyrkan. Hon gick ett par meter bakom och steg sen fram och öppnade kyrkporten. Sen följde hon henne uppför gången, öppnade grinden till bänken, stängde den när Maria satt sig och gick sen hela vägen tillbaka, ut ur kyrkan, runt den och in genom ena sidoingången där hon hade sin plats. Men det var spel för gallerierna. Hemma bestämde Tilda allt och när Maria hade gäster steg Tilda in i salen när kvällen började lida och förkunnade ”Nu tycker jag främrat ska gå.”

Morfar Anders Joachim Parrow 1859 –1920.

Mormor Maria Charlotta Appelin 1870 –1955.

Morfar

Foto troligen från 1890-talet innan han blev hamnkapten

I skolan hade Morfar en klasskamrat som hette Gustav Appelin. De blev vänner och hängde alltid ihop. När de var 11 år fick Gustav en lillasyster och kompisen Anders fick följa med hem och titta på den nyfödda. Flickan döptes till Maria Charlotta och gifte sig 23 år senare med Anders. Gustav och Anders blev alltså svågrar. Gustav Appelin följde snart sin kamrat och gick till sjöss. De seglade tillsammans men kom ibland ifrån varandra när de inte kunde få hyra på samma fartyg. De följde då efter för att träffas på nytt men ibland kunde

det bli en jakt runt jorden. Tillsammans skulle de leta guld i Sydafrika, men fann inget och blev rallare i stället. De vandrade vida. Vandringen var inte ofarlig. Boerna trodde att de var engelsmän och var hotfulla men de klarade sig med olika knep. Anders utgav sig för att vara urmakare och lagade klockor mot mat, Gustav blev expert på att stjäla höns utan att det hördes.

Morfar dog innan jag föddes men Gustav levde till 1936 och jag minns honom mycket väl. Mormor kallade honom alltid för Gustav bror min för att skilja honom från andra Gustav. Min mamma och hennes syskon kallade honom för morbror Gustav och vi barn kallade honom för morbror Gustavbrormin. Genom honom har jag förstahands berättelser om hans och Morfars äventyr. Han var en god berättare och en av min barndoms stora levande idoler. Det var han som lärde mig namnen på alla segel på en fyrmastad bark. Jag återkommer till honom senare..

Morfar fortsatte att flacka runt i segelskutor, ensam eller tillsammans med vännen Gustav. Han skrev brev hem till mamma med en utomordentligt pryddlig handstil.. Nu är de återfunna och utgivna i boken "**Morfars brev hem**". När det var dåliga tider för sjöfolk och ingen hyra i sikte så gav han sig upp i klippiga bergen som pälsjägare bland indianerna. När det blev bättre tider återvände han till kusten och sjön.

Men åter till Morfar. Han återvände till Kalmar tog styrmansexamen och sedan kaptensexamen. Han fortsatte att segla och blev kapten i Lovisa, en tremastbark hemmahörande i Kalmar. Han hade, antar jag, kontakt med Mormor via vännen Gustav och 1893 gifte de sig. Som brukligt var seglade Mormor med honom ombord i Lovisa som gick i Nordsjö- och i Medelhavsfall. När barnen föddes stannade Mormor iland.

Mormor som flicka i övre tonåren

”

Det här fotot hade nog ersatt mammans i morfars kistelärka.

Monna brukade berätta att hon en gång i övre tonåren mötte en man som hälsade mycket artigt på henne. Det syntes på henne att hon inte kände igen honom så han log vänligt och sa. Nej min sköna unga dam, jag tar inte fel. Jag

hälsar på Maria Appelins dotter. Men så vacker som hon blir ni nog aldrig. Flickorna Parrow, Monna och hennes systrar, omtalades alltid som de vackra flickorna Parrow, så vad historien berättar är att Mormor var stadens skönhet.

Mormor var kalmarflicka. Hennes pappa hette Anders Ferdinand Appelin. Hans ursprung är okänt. Han uppgavs vara född 1826 och kom som liten pojke, kanske i femårsåldern, insmugglad i Sverige med en skuta från Polen och togs omhand av en skånsk bondfamilj. Enligt släktlegenden var han givetvis av förnäm familj, som skickade iväg honom för att rädda hans liv när familjen hotades. Vad som hade hänt vet vi inte. Han var för liten för att i vuxen ålder kunna återkalla några minnen från sin polska barndom och några polska arkiv att leta i finns givetvis inte när vi inte har några personuppgifter på honom. Dessutom var ju Polen i ännu högre grad än Pommern ett land som ständigt härjades av krig och resningar. Fortfarande enligt familjetraditionen behandlades han illa i den skånska bondfamiljen, som han lämnade tidigt och blev sotare.

Till Kalmar kom han som brandmästare. Han gifte sig med Ingrid Håkansson (1831- 1922) från Kristianopel och fick med henne flera barn. Den äldsta hette Maria. Hon dog som spädbarn och när Mormor sent omsider föddes döptes hon också till Maria. Men som jag berättat var sonen Gustav 11 år äldre än Mormor Maria. A. F. Appelin köpte och bebodde huset Fiskaregatan 50 som därför länge hette Appelinska huset. Det var byggt på 1700-talet och revs på 1960-talet. Appelin var litterärt intresserad och startade ett privat lånebibliotek. Jag har kvar några av hans böcker nämligen Israel Wassers filosofiska betraktelser. Margareta har ett porträtt av honom.

Han var mycket god vän med stadsfiskalen Suber. En dag hade denne haffat en bov och plockat av honom hans revolver. Därefter gick han hem till sin vän Appelin och för skämta med honom drog han upp revolvern riktade den mot vännen och ropade. "Nu Appelin skjuter jag dig." Och så gjorde han det. Han hade nämligen missat en patron när han plundrade vapnet. Skottet träffade i bröstkorgen. Det var inte omedelbart dödande men gav bestående men och förkortade livet på Anders Ferdinand som dog kort därefter 30 maj 1901.

När Mormor och Morfar gifte sig 1893 köpte de huset av svärföräldrarna, som flyttade ner till lilla lägenheten på nedre botten. Mormor kom därmed att bo kvar i sitt barndomshem. För att gå händelserna i förväg, födde Mormor sina sex barn och dog slutligen i sin säng som stod på samma plats i samma rum som den säng hon fötts i 85 år tidigare.

Men mycket hade hänt innan dess. Morfar var kapten och förde barken Lovisa. Som jag nämnde seglade hon med så länge de var barnlösa. Mesanmasten gick ner genom bordet i kaptenens salong och i början tyckte Mormor, som ju egentligen var stadsflicka, att knarrandet i masten var ett otäckt sällskap. Men, man vänjer sig sa Mormor. Hon älskades av besättningen för hon tyckte inte om när Morfar seglade för hårt. Hon lyckades i regel få honom att bärga bramsegeln på kvällen för att folket skull slippa gå till väders mitt i natten. När hon var ombord var det också bättre ordning på maten. Hon lät frivakten fiska och övervakade själv tillredningen av den färska fisken.

Barnlösheten varade dock inte mer än ett år. Ingrid föddes i maj 1894, Greta i okt 1895, Monna (Stina Amalia) i mars 97, Thorsten i nov 98. 1899 ytterligare en son som dog vid födelsen och som Margareta och jag brukade tala om som vår lille dödfödde morbror. Slutligen föddes Anna i juni 1902.

Morfar fortsatte som kapten i Lovisa. Att segelskutelivet var svårt och farligt framgår av hans brev t ex följande som han skrev 3 veckor före Gretas födelse under resa från England till Åhus

Öresund den 6 oktober 1895.

Kära älskade Gumma!!!

Här äro vi efter visserligen kort
men dock den svåraste resa jag upplefvat.
Så det har emellanåt sett mörkt
ut för oss, så näst Gud har vi endast
lite kallblodighet att tacka vi äro här.
Att här försöka skildra allt blir
för vidlyftigt, utan vill i korthet
nämna hufvuddragen, "orkaner"
fartyget läck, sönderblåsta segel,
i lägervall för land, korssjö
som fartyget ej kunde klara,

axelen på möllan sönderbruten,
 full med vatten mellan brädgångarna.
 Kojer i skansen fulla. Så där
 min lilla ?? har du ??
 utstånden möda på de sista 8 dagar.
 Skulle vi som igår behöft hålla sjön
 tolf timmar till så hade gamla flickan
 gått till botten & resten är snart
 gissad, mina tankar var hos min
 lilla Älskade gumma min lilla Inga
 och kanske även på den lilla andra
 som kanske du redan har fått,
 ja min älskling vi har båda varit
 utsatta för faror och Gudskelof att
 våra nu äro i det närmaste
 överståndna, gifve Gud att det
 även vore lyckligt öfver för
 dig min Älskling, hoppas snart
 få ha god vind och komma igenom
 så går det snart till Åhus samt därifrån
 hem för att sedan göra en resa för
 Danmark eller Tyskland för
 till England går ej jag med
 fartyget i det skick hon nu är
 och har jag skrivet och avrått
 Axel R från att sluta henne för England.
 Nu slutar jag emedan kacklackan
 väntar. Helsa alla ifrån din
 tillgifne och trofaste
 Anders

Tusende kyssar medföljer
 till min lilla rara gumma
 samt till min lilla Ingrid.
 Gud vare med Eder

Farvel
 Underrätta Konstapelens Gumma
 att vi äro här, han hälsar till henne & dig

*(Kacklackan är en båt som rodde eller
 seglade med post ut till fartygen på redden. Möllan är väderkvarnen som drev
 länspumpen. Fartyget i lägervall betyder att det ligger utanför läkust och inte kan
 kryssa sig ut på fritt vatten.)*

Det är märkligt att läsa hans brev och besinna hans ordval. Han var 36 år.
 Han hade levt som sjöman bland sjömän och äventyrare sen han var liten pojke
 i en miljö där orden ”tusende kyssar”, ”kära älskade Gumma” måste ha varit

helt främmande. Märkelig är också hans handstil, prydlig som ur en väl-skrivningsbok fast han var en gammal sjöbjörn. Trettiosju år var i skutorna en hög ålder. Hans far hade drunknat vid 32 års ålder.

Mormor. Foto 1897 med Monna som baby.

Det dröjde också bara ett par år innan Morfar gick iland. Svågern Gustav, som seglade styrman hos honom, tog över Lovisa och Morfar blev för någon tid kapten i Kalmarsundsbolaget. Kaptensporträttet av Lovisa som jag har, är liksom det på briggen Hugo målad i South Shields av en skutmålare som hette Torkildsen. På sjöfartsmuseet i Kalmar hänger Morbror Gustavbrormins exemplar, exakt likadant men med namnet Kapt G. Appelin i stället. Det var så skutmålarna gjorde. Man gjorde kopior på skuttavlan och sålde till nästa kapten.

Men Morfar stannade inte länge i Kalmarsundsbolaget. 1902 blev han hamnkapten i Kalmar. Efter utnämningen gratulerades han av någon kalmarbo

som uttryckte sin glädje över att en av de fetaste befattningarna hade tilldelats en äkta kalmarit. Lönen var 600 kr **om året!** Fast det var inte hela sanningen. Han hade säkert betydligt mer i extarinkomster från fartygsbesiktningar, stämpelavgifter och allt vad det kan ha varit. Men, och det återkommer jag till, pensionen räknades ju på fasta lönen.

När Morfar lämnade Lovisa tog alltså Morbror Gustavbrormin över Lovisa. När Morfar lämnade Kalmarsundsbolaget och blev hamnkapten tog svågern över kaptensbefattning i ölandsbåtarna. För att kunna göra detta måste han komplettera sin navigationsexamen med ångbåtsexamen. Morbror Gustavbrormin hade inte vad man då kallade läshuvud. Morfar, som hade skaffat honom befattningen genom sitt släktskap med Jeanssons hade hävdad att detta bara var en formalitet, som snabbt skulle vara avklarad. Han skulle ge svågern privatlektioner. Gustav var lindrigt sagt motspänstig. Bägge var skutskeppare av gamla stammen. Privatlektionerna hördes över hela Kattrompan och ingen sparade på invektiven i sin beskrivning av den andres egenskaper som lärare resp elev. Jag antar att Mormor ingrep och återställde ett mera pedagogiskt uttryckssätt och resultatet blev att Morbror Gustavbrormin klarade sin examen och blev den legendariske Kapten Appelin i Kalmarsundsbolaget.

Jag kan fortsätta med Morbror Gustavbrormin som en utvikning. Jag har redan sagt att jag minns honom väl och att han var en av min barndoms stora levande idoler. Jag förmodar att han också var glad att få en ny åhörare till alla historierna från sjön, Australien och Sydafrika. Han var pensionerad när jag kom in i bilden och redan en legend. Hans frispråkighet var välkänd. Som förstekaptен i Kalmarsundsbolaget var det hans uppgift att föra kungafamiljen till Borgholm. En gång låg man vid kaj och väntade på prins Erik, bror till sedermera Gustaf V. Avgångstiden var passerad och ingen skymt av prinsen. Kaptenen vankade otåligt på bryggan då styrman anmälde att en främmande man hade slagit sig ner i första klass salongen och inte lät sig avvisas trots påpekandet att hytten var reserverad för prins Erik. Morbror Gustavbrormin gick resolut ner i salongen och vände sig till passageraren. ”Varför sitter ni

181

här? Styrman har ju sagt att salongen är reserverad för prins Erik." Passageraren reste sig bugade lätt och sa "Jag är prins Erik" Kaptenen: "Varför i helvete har ni inte sagt det förut. Styrman nu går vi".

Jag citerar ibland Morbror Gustavbror min. Han som var känd för sitt koleriska humör brukade säga: "Jag är så snäll att jag bryr mig inte om att någon sticker en syl i näsan på mig, men, fan tar den som vrider om den också." Det var säkert självironi, men det förstod inte jag. Jag trodde alltid han menade att det måste finnas gränser för snällhet och att man inte får var självutplånande snäll. Jag tillämpade hans råd genom att alltid hävda att jag icke, absolut icke, ville slåss, men om någon angrep mig ansåg jag att jag därför var berättigad att använda vilka medel som helst för att försvara mig. Detta gjorde intryck på skolgårdarna och även senare i livet ända därefter att mitt första slagsmål hamnade jag i några dagar före min 60-årsdag då en snedtänd knarkare angrep mig. För honom gick det inte bra.

Jag minns mycket tydligt den dag Gustav Appelin dog. Det var på sommaren 1935. Vi var hos Mormor på Berga när hon berättade att Gustav bror min var död. Han hade gått sin vanliga promenad, blivit trött, satt sig på en bänk och dött. Mormor sa att han alltid hade sagt att han ville dö med stövlarna på.

Så jag tyckte det var sorgligt att han hade lågskorna på sig.

Gustav Appelin

”Morbror Gustavbrormin”

*Teckning från en serie i Kalmartidningen Barometern
”Kända Kalmarprofiler”*

Men åter till Mormor och Morfar. Hamnkaptenen var en betydande man i sjöfartstaden. Åtminstone tyckte vi det. Takterna satt ifrån sjölivet och han tvekade aldrig att ingripa när hamnbusarna bråkade, och bland skutfolket var

han den aktade gamle hamnkapten långt efter sin död. Han var storjägare och jagade rapphöns på Öland då man kunde hyra rapphönsjakten i en hel socken för en spottstyver. Han jagade förstås sjöfågel och han jagade småvilt inne i Småland. Hans jaktkamrater var släkten, framförallt thernströmarna, men säkert också andra sjökaptener i staden. Man hade också ett livligt umgängesliv. I Berga, fem km norr om Kalmar, byggde man en sommarstuga. Det fanns inte väg dit, man kunde gå på skogsstigarna men vanligen åkte man dit med båt. Nu är Berga ett villasamhälle i norra delen av Kalmar men stället finns kvar, nu med el, men utan vatten och med utedass. Mina kusiner har det kvar.

På Berga levde Monna och syskonen ett fritt uteliv. De simmade och seglade och var brunbrända när alla fina människor, stora och små skulle vara bleka. Thorsten fick segla till Blå Jungfrun i en liten öppen kalmarsundseka med kompisen Helge Brun. Mormor deklarerade att om inte vår Herre kunde se efter barnen så kunde inte hon. När hon långt senare oroade sig för mina segelfärder i sundet citerade Monna hennes egen replik, varpå Mormor svarade att man var dum när man var ung men att man blev klokare med åren. Dock fick jag fortsätta. Mera därom senare.

Vid bjudningarna på Berga roade Mormor sällskapet genom att med salongsgevär skjuta cigarren ur munnen på Morfar på tio stegs håll. ”Usch tala inte om det barn” var hennes stående kommentar när det fördes på tal senare i livet. Barnen var inte sämre. Thorsten kunde på samma avstånd träffa en tvåöring som någon av systrarna höll upp mellan tummen och pekfingret. Men när Morfar upptäckte det låstes geväret in. Barn skulle inte ägna sig åt vuxenlekar.

Sällskapslivet hade sina sidor. Ibland kunde Monna långt senare, när jag var vuxen, med viss bitterhet konstatera att cigarrer, konjak, punsch och vin alltid fanns hemma, men barnen hade bara ett par skor var och måste vara hemma från skolan när skorna skickades till lagning. Kanske var det så att biinkomsterna inte var så regelbundna medan däremot sprit och tobak säkert tillhandahölls av gästande sjöfolk eller köptes billigt i skutorna.

Jag har aldrig träffat en människa med en sådan utstrålning av godhet som Mormor, godhet och styrka. Morfar hade sin kaptensauktoritet och dessutom ganska kort stubin som vi numera säger. Men det var Mormor som bestämde där hemma. Jag tror inte att Mormor någon enda gång hade höjt rösten för att bli åtlydd. Monna ärvde hennes förmåga och jag kan inte heller erinra mig något tillfälle då hon höjde rösten och ändå löd vi omedelbart utan att vara kuschade.

Morfar dog 1920 i coloncancer. Monna var då utbildad sjuksköterska. Hon var med honom i Stockholm där han sökte läkare. Man gjorde en laparotomi men kunde bara konstatera att han hade metastaser och att intet fanns att göra.

Jag träffade honom alltså aldrig.

Hanna 1830 – 1922 och Thernströmska släkten.

Hanna var tvillingsyster till Morfarsmor Maria. De var till förväxling lika så när Carl Oscar kom för att fria till Hanna frågade han först om det var mamsell Henna eller mamsell Mia han talade med! Carl Oscar Thernström. 1826 - 1918 var blockmakare och korksvarvare och kallades fabrikör. Jag tror inte han hade många anställda så fabrikörstiteln var väl falsk varudeklaration. Men han blev nog ganska välbeställd och hade ett stort hus på Västra Sjögatan. Det stod kvar till början på 1940-talet då det revs. Han tillhörde generationen före Morfar men eftersom han levde länge blev han jaktkamrat och nära vän till Morfar. Hanna födde många barn av vilka jag bäst minns Oscar som blev grosshandlare, Herman specerihandlare och framför allt Arvid. Han kom långt på sladden och Hanna var över 40 år och graviditeten därför äventyrlig. När förlossningen började vandrade Carl Oscar oroligt omkring i huset, raphönsjakten och resan till Öland stod ju för dörren. Hanna berättade om detta. ”Då sa jag res du Thernström, jag klarar mig nog. Och Thernström reste, och när han kom hem hade jag lille Arvid.” Berättelsen visar dels att kvinnorna i borgerskapet tilltalade sina män med efternamn, dels att männen inte

förväntades vara närvarande vid förlossningar. Den är nog inte ett uttryck för att Carl Oscar struntade i hustrun. Annars var Carl Oscar lite av en drifkucku i släkten. Han var lite bombastisk men framför allt känd för sin oräddhet.

I hamnen fanns Bruns spannmålsmagasin (det finns förresten kvar än men nu som köpcentrum). Runt magasinet löper en knappt två meter bred träkaj. Carl Oscar brukade gå sin morgonpromenad i hamnen och en gång när han gick på träkajen mötte han en vildsint tjur som slitit sig vid urlastningen i Ölandshamnen.

Ni kan se scenen: På ena sidan den släta husväggen, på andra sidan kajkanten. Mot honom kommer tjuren arg och frustande, förföljd av kreatursskötarna. Carl Oskar som alltid rökte cigarr stoppade den i munnen för att få händerna fria och när tjuren anföll fick han tag i hornen och lyckades styra tjuren över kajkanten ner sjön. De förskräckta vittnena rusade fram och gratulerade gubben, som lugnt tog cigarren ur munnen och sa: ”Ha!, det hade vatt en neslig död.”

På södra delen av Skäggenäs låg och ligger en bondgård, den Sjönellska gården. Sjönell var beryktad för sin snålhet men också för sitt ogillande av besökare på ägorna. Detta till trots var gården ett omtyckt utflyktsmål och Sjönell kontrade med att hålla sig med en stor ilsken hund. Carl Oskar Thernström brukade åka dit och kom en gång vandrade, som vanligt med cigarren i munnen. Mot honom kom hunden vrålade. Carl Oscar tog ett djup bloss på cigarren och när hunden hoppade på honom stack han den glödande cigarren i gapet på hunden och vred om. Hunden flydde och efteråt sas det att man bara behövde säga Thernström så sprang hunden.

Det är klart att dessa historier och andra om Gubben Thernström gjorde ett djupt intryck på mig och länge drömde jag om att få upprepa hans bravader. En gång hade jag tillfället. Jag gick i hamnen i Färjestaden då historien upprepades. En tjur slet sig vid lastning på färjan och rusade bölande omkring på hamnplanen. Den satte kurs på en ung kvinna med barnvagn alldeles i närheten av mig. Jag ser fortfarande scenen för mig med detaljskärpa. I nästa ögonblick satt jag helt glömsk av gubben Thernströms föredöme högst upp på

en famnvedstapel medan en rådig bilist räddade situationen genom att kvickt köra fram mellan tjuren och kvinnan.

Arvid Thernström.

Hannas och Carl Oscars barn var som framgått kusiner till Morfar. Någon av dem utvandrade men flera blev kvar i Kalmar. Arvid den yngste kom jag särskilt nära. Han utvandrade till Sydafrika och försörjde sig med olika arbeten. Han lär ha varit lokförare men lyckades sen köpa en farm där han födde upp strutsar. På den tiden farmade man struts enbart för plymerna. Köttet användes inte. När han så småningom hade fått fart på uppfödningen hade plymer blivit omodernt och han fick sluta med strutsarna. I stället började han med får och arbetade upp en stor fårfarm. Men då fick fåren någon sjukdom och dog i sådan omfattning att han åter stod på bar backe. Han hade gift sig med en boerkvinna, Mabel, och hade fem barn. När frun dog 1918 i spanska sjukan återvände han hem. I början på tjugotalet kom han med sina barn tillbaka till Kalmar helt utblottad och med ägodelarna packade i påsar. Men mellan kusiner finns ju ibland kvar släktkänsla och med deras hjälp fick han arbete på Ångkvarnen där han blev kamrer. När Carl Oscar och Hanna var döda stod Thernströmska huset tomt och där slog han sig ner med alla barnen. Han gifte aldrig om sig.

Han byggde sig så småningom en sommarstuga på Berga inte långt från Mormors och det var framförallt där som jag på somrarna sprang som barn i huset. Han hade nämligen ett par tvillingpojkar som var ungefär 10 år äldre än jag och som tog hand om mig som en lillebror. Särskilt den ene, Oscar eller Ocki som han kallades, hade verkligen en vidunderlig hand med barn och han tog hand om mig på ett rörande sätt. Jag återkommer till honom senare. Farbror Arvid var en vänlig försynt man som stillsamt berättade om sitt afrikanska liv om negrer, som jag ju aldrig hade sett, om strutsar och får om landskapet i Afrika. Han hade ju sysslat med så mycket och kunde allting. Hans äldsta döttrar hjälpte till i hushållet men blev aldrig hemmadöttrar utan for ut i världen. Den ena blev t ex anställd på BBC's sverigeavdelning i London.

Herman och Oscar Thernström.

Jag har nämnt Arvids äldre bröder Oscar och Herman. Herman förblev ungtkarl. Han hade en stor speceriaffär i Kalmar och var nog välbeställd. Han hade också ett sommarställe inte långt från Berga dit vi var bjudna på kalas ibland. Varken han eller kalasen gjorde något större intryck på mig.

Annat var det med farbror Oscar. Han var grosshandlare. Det innebar att vi fick köpa godis på hans firma till grossistpriser. En 25-öres chokladkaka (d v s en 100 g kaka) fick vi köpa för 22,5 öre. Eftersom det inte fanns halvöringar var vi dock tvungna att köpa två åt gången vilket givetvis hämmade kommersen. Han var gift med Ameli. Hon kunde spela piano utan att titta på tangenterna vilket imponerade stort på mig. Oscar och Ameli hade två barn Elin och Einar.

Elins två yngsta barn var Herbert och Hemming. Kom ihåg namnen. Jag återkommer till dem.

EMMA, 1832 – 1920 och Jeanssonska släkten.

Emma var den tredje av Joachim Christoffers och Wendela Christinas fyra flickor. Hon gifte sig med Johan Jeansson - 1831 – 1896-. Janson med ea som man alltid sa. Han kom vandrande från Karlskrona med en dragkärra och köpte och sålde allt. Man kan säga att han var en rothschild i blekinsk tappning. Han var nämligen mycket framgångsrik och skapade sig snart en förmögenhet som växte och växte. När han blivit tillräckligt presentabel fick han gifta sig med Emma. Jag undrar vad Joachim Christofer egentligen tyckte. Om Johan berättas att han och grät på bröllopet och på frågan varför han grät på sitt eget bröllop svarade han att han kunde väl inte annat när han såg den strålande vackra Augusta (det var lillasystem) och tänkte på att det var den fula Emma han gifte sig med. Historien kan väl vara sann men är kanske ett tjuvnyp mot Johan. Hans framgångar stack kanske i ögonen på den mindre framgångsrika

släkten. Emma, som i den jeansonska släkttraditionen omnämns som den vackra Emma, och han fick tretton barn som döptes i bokstavsordning. Alla överlevde utom David. Så, ful eller vacker, var Emma i alla fall lyckosamt produktiv. Emma hade också släktkänsla och kände visst ansvar för sina om inte direkt fattiga så i alla fall mindre bemedlade systrar och deras barn.

Därom berättar historien om Thernströms höns, som blev talesätt i familjen. Carl Oscar och Hanna Thernström skulle resa bort och problemet var vem som skulle sköta om deras höns under tiden. Emma lovade att hönsen skulle få vara hos henne och man bar över dem. Hon skötte dem på bästa sätt och gav dem spillsäd och annan lämplig hönsföda. Men de var ju inte vana att få mat så när Carl Oscar och Hanna kom tillbaka var alla hönsen döda. Sen dess sa alla i släkten "Thernströms höns" när man blev rikligt trakterad.

Jag har sagt och upprepar att Jeansönerna var rika. De ägde allt som var värt att äga i Kalmar. Den gamla sanningen var ju att om man skulle bli rik så måste någon annan bli fattig. Det gällde ju framför allt i det förindustriella samhället och det var väl närmast det som Johan Jeansson levde i. Längre fram i tiden kunde man ju bli rik på nyskapande verksamhet som Bill Gates t ex. Johans framgångar skaffade honom nog en hel del fiender men de kunde ju inte hindra att han blev pamp i staden. När han slutade handla med plank skänkte han till stan den stora plan som varit hans brädgård och på platsen anlades stadsparken. I den finns en byst av donatorn.

Morfars mor Maria hade ju en mindre förmögenhet som hon levde på. Pengarna var placerade i obligationer i Kalmarbanken. Tyvärr gick banken omkull. Det gjorde små lokala banker. Johan erbjöd sig då att överta svägerskans obligationer visserligen till under kurs men ändå. Han visste att Handelsbanken hade gått in och tagit över Kalmarbanken och obligationerna hade kvar sitt värde. Tyvärr, för Johan, hann Maria också få reda på det. Förhållande till svågern blev nog något frostigt. Parrowarna och thernströmarna umgicks nog inte särskilt mycket med sina rika släktingar. Dock skall inte förtigas att de säkert fick hjälp när det behövdes. Jag tror att Morfar blev

hamnkaptens med hjälp av kusinerna, och jag vet att det var samma kusiner som hjälpte Arvid Thernström när han kom hem från Afrika.

AUGUSTA 1837 – 1877 och Strümpelska släkten.

Christina Augusta, den yngsta av Wendela Christinas och Joachim Christoffers döttrar, alltid omtalad som den vackra Augusta gifte sig 1868 med sin kusin sjökaptenen Herman Heinrich Strümpel. Han hade flyttat strax dessförinnan från Zingst till Kalmar. Han tillhörde alltså dem som stannat längst på Zingst, som in på 1870-talet började bli ganska tom på sjöfolk. Han fick befattning i svågerns Kalmarsundsbolag och blev dessutom hamn-
uppbördsman, vad vi idag skulle kalla hamnkamrer. Han är mycket anonym och Tilda berättade aldrig mycket om honom. Augusta och han fick sex barn och Augusta dog i barnsäng vid sin sjätte förlossning, Barnet en flicka döptes till Christina Augusta efter mamman men hon dog redan efter ett par år tillsammans med två av syskonen. Sonen August som blev rådman dog 78 år gammal i Kalmar. Systrarna Sigrid och Elin dog först 1965, båda över 90 år. *Från rådmannen stammar en ganska stor släkt Strümpel, som vi dock haft mycket lite kontakt med.*

När Augusta och Herman Heinrich gifte sig flyttade de in i parrowska huset och bodde där tillsammans med Joachim Christoffer och Wendela Christina. Efter Augustas död köpte Herman Heinrich huset och bodde kvar som änklings. Han gifte aldrig om sig. När han dog 1907 såldes huset och den parrowska eran i huset var slut.

Om Tilda inte berättade om Herman Heinrich berättade hon desto mer om den vackra Augusta.

Augusta uppvaktades intensivt av Herman Gottorp. Men Herman var en fattig juridikstudent. Jag antar att sjökaptenerna såg med misstro på en sån figur. Augusta fick inte gifta sig med Herman och jag vet faktiskt inte om hon

verkligen ville. Herman förblev trogen dyrkande ungarl så länge Augusta levde. När hon var död och stod lik satt han hela natten före begravningen och skrev brev till Augusta och stoppade ark efter ark i kistan. Tilda som inte var romantiskt lagd sa till honom att sluta. ”Det måste han väl begripa att hon döda människan inte kan läsa. Och förresten ska han inte sörja henne.” Varpå Herman lär ha svarat: ”Jungfru Tilda, jag sörjer inte. Jag är glad att ingen nu får rå om min Augusta.”

Så småningom gifte han sig och blev ökad som en otäck hustruplågare. Kanske den vackra Augusta hade insett att han inte hade varit så lätt att ha att göra med, eller kanske han levde ut sin besvikelse över att han aldrig fick sin Augusta. Johan Jeansson var däremot lycklig med sin fula Emma.

Monna och hennes syskon – Ingrid, Greta, Thorsten och Anna

Ingrid gifte sig först, hon var ju äldst, med Gustaf ”Gutte” Gullbrandsson. Ni mina barn minns båda väl. De fick bara ett barn, Per, som dog i en cancer ännu inte fyrtio år fyllda. Hans son dog märkligt nog också i cancer i samma ålder. Ni kom alltså inte att träffa någon av dem. Gustaf var bankkamrer i Kalmar men förflyttades snart till Filipstad där han blev chef för bankkontoret. Hela somrarna bodde Ingrid och Per på Berga. Gustav kom dit under sina två semesterveckor. Alltid i augusti, och alltid i vackert väder. Ända sen dess har jag haft en övertygelse att augusti är den varmaste och finaste sommarmånaden. Familjen flyttade sen till Ronneby och slutligen till Karlskrona, där Ni var och hälsade på. Wendela minns det säkert.

Nummer två av Monnas syskon, Greta, som alltid kallades Mocky, gifte sig med Hjalmar Andersson. Han var också bankkamrer, vilket fick sorgliga konsekvenser. I slutet av första världskriget bröt ju ut en vild spekulationshysteri. Det är den perioden som Birger Sjöberg skildrar i romanen Kvartetten som sprängdes. Folk av alla slag köpte aktier, som steg i kurs och belånades för köp av nya aktier, som steg i kurs och belånades o s v o s v. Hjalmar som han

kallades rycktes med i spekulationsaffären och genom sin ställning på en bank kunde han låna till sig själv vilket förstås var regelvidrigt. Men det som lyckas är ju rätt tyckte nog han och många i hans situation. Problemet är att misslyckas man så blir fallet stort. Hjalle låg inte riktigt i fas med börssvängningarna och bubblan sprack. Mocky hade inte haft en aning om hans affärer. Hon var totalt ovetande när han en dag förebar illamående och bad henne gå till banken med hans nycklar. På banken blev hon inkallad till bankdirektören som berättade att Hjalle hade förskingrat och var avskedad med omedelbar verkan. Mockys värld rasade. De hade ett litet barn, min kusin Gun född 1917 och ett till på väg. I den lilla staden var Hjalle allmänt samtalsämne. Morfar gick emellan och betalade Hjalles "lån", vilket innebar att han renskrapades. Alla hans besparingar rök och han måste sälja de antikviteter han ärvt från framför allt Parrowarna. Hjalle och Mocky skiljdes. Han lämnade stan och blev så småningom folkskollärare i Långrodna i Tjust.

Mocky var ju tvungen att försörja sig och sina småflickor och fick börja på banken som kassörska. Varje morgon gick hon sin golgatavandring till banken. Samma bank som hennes man hade blivit avskedad från för förskingring. Hon blev allt mer desperat och förtvivlad. Skammen var outhärdlig och till sist *flydde hon till Amerika och lämnade sina flickor 8 och 10 år gamla hos Mormor.*

Morfar var då död. Han dog två år efter historien med Hjalle och Mormor hade en pension som ju grundades på Morfars lilla fasta lön. Alla besparingar var borta. Sjömanshuset hade en änkekassa ur vilken hon fick ett gratial som väl också var symboliskt. Möjligen kunde Ingrid och Gustaf hjälpa henne, men Gustaf hade liten lön och var ovillig att släppa ifrån sig några pengar.

När Morfar dog var Monna färdig sjuksköterska. Hon hade gått på sjuksköterskeskola i Norrköping. Att få tjänst som sköterska på sjukhus var inte att tänka på. Det krävdes långmeriterande yrkesutövning innan det kunde bli aktuellt. Dock måste hon försörja sig och tog tjänst som privatsköterska i Nybro hos familjen Nyvall. Gamle Karl Nyvall låg på sitt yttersta efter slaganfall. Som privatsköterska var man ständigt hos pat dag och natt. Sköterskan sov

alltså i den sjukes rum. Det var ju inget konstigt med det. När Monna var sköterskeelev på Norrköpings lasarett bodde eleverna på en schäslong inne hos patienterna som låg 20 på varje sal. I Nybro måste hon dock haft ledigt ibland eftersom hon träffade Sture. Nyvallarna och Kährarna kände förstås varandra. Så kom hon alltså till Nybro, och gifte sig med Sture 1921. Min far tvekade inte att hjälpa svärmor och med den hjälpen klarade Mormor sig.

Skälet till att Mocky reste till Amerika var inte bara flykten från det förhatliga livet i Kalmar. Lilla syster Anna hade rest dit några år dessförinnan. Hon fick tjänst som sekreterare på svenska konsulatet i New York, Hon var söt och omsvärmad, livet lekte och hon gifte sig snart med en förmögen svensk Gunnar Mellgren. Egentligen var Mocky den vackraste av systrarna och trodde sig kunna klara sig väl så bra som Anna. Sen skulle hon kunna ta över sina flickor till ett lyckligt och förhoppningsvis rikt liv i Amerika. Men så gick det alls inte. När Mocky kom till Amerika stod Wallstreet-kraschen för dörren. Det gick inte att få något värlvlönat arbete i depressionens USA, man fick vara glad om man fick något arbete alls. Mocky fick plats som husa i en miljonärsfamilj och hade knappast några pengar att skicka hem, och definitivt inte någon möjlighet att hämta över barnen. Inte blev det bättre av att svågern Gunnar Mellgren förlorade alla sina pengar i börskraschen, och fick försöka försörja sig som börsmäklare vilket nog gick ganska så knackigt. En av Annas tidigare uppvaktande hjälpte dem säkert mycket. Hon fick rycka in som värdinna i hans hem och hade där ett ganska glansfullt socialt liv. När han gifte sig minskade dock deras kontakter men när hennes make Gunnar dog på 1960-talet fick Anna flytta hem till sin gamle vän och levde som gäst i hans hem till sin död 1998.

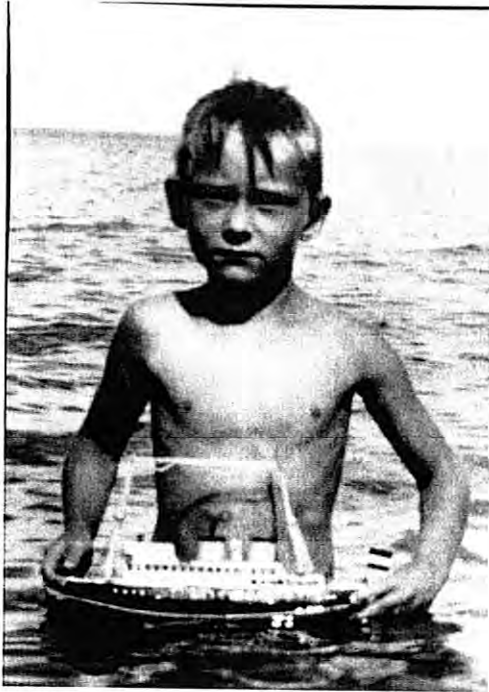
Alla dessa sorgliga år slapp Thorsten delta i. Han slutade läroverket i motsvarande först klass i gymnasiet och gick till sjöss. Han seglade 1916 - 1919 på Kennedy, en tremastad fullriggare som Transatlantic hade som kombinerat lastfartyg och skolskepp. Fartyget heter nu af Chapman och ligger som vandrarhem i Stockholm. Thorsten var alltså till sjöss under både första och andra världskriget, men det återkommer jag till. Han tog styrmans- och

kaptensexamen i Kalmar och fortsatte som styrman och sedan kapten och gifte sig 1929 med Karin Taube. De fick ett barn, dottern Julia född 1939.

Somrarna på Berga

När trettioalet gick vidare fick de flesta det bättre. Vi bodde hela somrarna på Berga hos Mormor. Då var Monna med oss. Kusinerna Gun och Britta och Per, Margareta och jag fick på något sätt plats. Vädret var alltid perfekt. Trettiotalssomrarna var de varmaste under 1900-talet så det är inte bara förträngning av regndagarna som ger de somrarna ett speciellt skimmer. Själv bodde jag i en garderob under snedtaket i storstugan. Det fanns ett litet fönster i taket, som lutade åt öster. Soliga morgnar, och det var de ju alltid, blev det en intensiv ljusfläck på den omålade garderobsväggen som lyste upp mitt hundkojstora utrymme. Det blev hett så fönstret var alltid uppställt med en centimetervid springa. Jag vaknade i morgonstiltjen av hettan och hörde skutorna som gick i Kalmarsund för sina tändkulemotorer och skrattmåsar som skrånade i kolonin på en liten gräsö utanför vår brygga. Skrattmåsar var sällsynta på trettioalet och Kalmar var berömt för sina skrattmåsar. Tändkulemotorerna hade just börjat installeras i skutorna men de hade riggar kvar och seglade alltid när det fanns vind. Fortfarande är sommaren för mig solblank morgonstiltje, skrattmåsskrån och dunket från tändkulemotorer, fast numera är det högvarviga dieselmotorer som hörs.

Någon gång i mitten på sommaren firades alla barnens namnsdag. Då fick vi jordgubbar och vispgrädde som enda rätt. Alla fick äta så mycket de orkade och ville. Enda regeln, och den var absolut, var att man icke fick ta mer än man kunde äta upp. Men man fick ta hur många gånger som helst. Några andra namnsdagspresenter förekom givetvis inte.

Jag hade två leksaksbåtar på Berga. Dels denna atlantångare av bleckplåt med fjädermotor. Den var egentligen för fin att leka med och fick bara vara i vatten vid högtidliga tillfällen som vid fotografering. Dels hade jag en hemmabyggt segelbåt som hette Lovisa. Den var mer än 50 cm – jag minns den som väldigt stor -. Den seglade riktigt bra och hade ett lastrum där jag kunde lasta henne och segla även i lite friskare vind. När vi lämnade Berga 1940 var båda båtarna prydnadssaker som jag vårdade ömt. Tyvärr blev de kvar där de stod i ett fönster och försvann.

På Berga fanns Ocki Thernström, farbror Arvid , Lövbergarna som var släkt i slakten via thernströmarna och som varit i Afrika med Arvid. Där fanns också Herbert och Hemming, barnbarnen till Farbror Oscar, grosshandlaren, och hans fru Tant Ameli. Observera att man sa Tant och Farbror plus förnamn till alla vuxna släktingar och till kamraternas föräldrar. Okända vuxna tilltalades

med enbart tant resp farbror. Att säga tant och farbror plus efternamn var mycket opassande.

Herbert och Hemming är värda en utläggning. Deras Mamma Elin var barnbarn till Hanna och Carl Oskar Thernström och alltså sysling till Monna. Elin gifte sig med Herman Gullberg om vilken sas att han var så rik att han aldrig kunde bli fattig. Hans far var Grosshandlare som hade monopol på galoschförsäljningen. De tillverkades i Ryssland och eftersom han behärskade marknaden blev han enormt förmögen. När han dog, ärvde sonen Herman hela förmögenheten och köpte slottet Tureholm i Sörmland. Tyvärr ärvde Herman bara pengarna och intet av pappans begåvning. Herman kunde visst bli fattig och när han dog var familjen konkursmässig. Mamma Elin och gossarna fick lämna slottet. Men de hade fått en gedigen salongsuppfostran. De var utomordentligt verserade, vattenkammade, kysste på hand och slog ihop klackarna när de bugade med stel rygg. Märk väl att de var i 10-årsåldern. Jag kände mig oerhört lantlig i deras sällskap eftersom jag inte var drillad till några av dessa konster.

Man tycker kanske att det inte borde finnas några förutsättningar för vänskap oss emellan, men det gjorde det. När mamma Elin försvann utom synhåll försvann hela salongsmässigheten. Dom stod inte att känna igen, dom var företagsamma och vilda och vi hade mycket roligt ihop. Våra vägar skildes när vi lämnade Berga och flyttade till Gilleholmen. Jag hade sporadisk kontakt med dem under ynglingaåren. De var inga skolljus och slutade skolan tidigt men dom klarade sig bra tack vara sin salongsuppfostran. Herbert gifte sig med en rik amerikansk arvtagerska. Han var mycket lik Fred Astaire till utseendet och det räckte. Hemming var äventyraren. Han lyckades starta en expedition till Sydamerika efter kriget för att hitta en sällsynt insekt och förekom i pressen. Sen försvann han utom synhåll men dök upp igen i Kenya där han gifte sig till en Kaffeplantage.

- Tänk om jag hade fått lära mig kysa på hand och slå ihop klackarna!!

Ocki var farbror Arvids ena tvillingson. Han hade vidunderlig hand med barn och jag hängde jämt efter honom. Han arbetade på somrarna på verkstad i Kalmar för att få den praktik som behövdes för att komma in på tekniskt gymnasium. Han hade motorcykel, en stor Harley Davidsson, som han skjutsade mig på. Jag var med honom överallt utom på arbetet förstås och jag satt varje dag vid grinden och väntade på att han skulle komma hem. Vi sprängde sten. Jag höll borren, Ocki skötte släggan. Sen laddade vi med krut och stubin och sköt. Jag fick springa ut på vägen med den röda flaggan och ropa "Tänt var det här." Farbror Arvid måste ha funnits i bakgrunden eller hade han delegerat arbetet till Ocki. Sprängningarna skedde med yttersta omsorg utan några incidenter. Monna visste om våra aktiviteter men litade på Ocki. Jag kan fortfarande känna doften av stenhjöl när man borrar och krutdoften när vi tog bort täckningen från den sprängda stenen.

Ocki lärde mig andra väsentliga saker, t ex att måla, att snickra. Han var ett geni när det gällde att handskas med en liten kille. Han lät mig alltid vara med och göra saker i min egen takt och känna mig nyttig.

Det var Ocki som lärde mig segla. Monna hade köpt en liten kalmar-sundseka, en enroddare, troligen 1934. Den var svartjärad och döptes till Svarta Rudolf. Den kostade 75 kronor och jag förstår inte var hon fick pengarna ifrån. Min dröm var att kunna segla den. Men den hade inte mast eller segel eller roder och den hade alldeles för litet lateralplan för att kunna kryssa. Tant Anna Törnblom i sjöboden, en annan av familjens vänner hade ett gammalt segelställd v s mast, spri, stor och fock som var lagom till båten, och jag hade Ocki. Han gjorde en extra kölplanka, som ökade lateralplanet tillräckligt. Han gjorde ett roder och vi åkte på motorcykeln till smeden som gjorde roderbeslag, och han gjorde en mastbänk. Och sen var Svarta Rudolf segelklar. Den seglade faktiskt bra. Ocki seglade med mig några gånger i viken och sen fick jag segla själv mot löfte att aldrig segla utanför vikmynningen.

Monna delegerade hela beslutsrätten över seglingen till Ocki. Jag fick full frihet så länge jag löd hans föreskrifter. Efter någon vecka fick jag tillstånd att runda udden och gå in i nästa vik. Jag seglade hela dagarna och på kvällen

visade jag mina färdigheter för Ocki så att jag i slutet av sommaren hade ett stort revir och nästa sommar seglade fritt i Kalmarsund. Mormor vankade oroligt på stranden och vaktade på mig i stora stativkikaren som fanns efter Morfar. När jag försvann långt ut förebrådde hon Monna och slutade varje gång med: ”Ja det är din pojke Stina. Hade han varit min hade han aldrig fått segla så där” varvid Monna förstås påminde om att morbror Thorsten hade seglat till Blå Jungfrun.

Det skall påpekas att flytvästar inte fanns, att båten sjönk när den blev vattenfylld, att den var så rank att det krävdes vighet att ta sig runt masten. Men det var ok för Ocki och därmed för Monna och för mig. Och, faktiskt i slutändan för mina barn som lärde sig segla jolle med samma regim fast med flytväst och osänkbar båt. Kanske var det så att avsaknaden av flythjälpmedel för båten och mig gjorde att jag klarade mig. Det fanns inte och fick inte heller finnas ett kullseglingsalternativ.

Ocki gjorde många andra saker till mig. Han tillverkade bl a ett elegant och välfungerande armborst och lärde mig skjuta. Men så småningom växte vi från varandra. En sommar träffade Ocki Greta som han sedermera gifte sig med. Jag kände intensivt att jag var bräddad, att jag inte kunde konkurrera med henne om hans intresse, och konstigt nog förstod jag, att jag inte skulle försöka, och det gjorde att hon alltid var mycket vänlig mot mig. Kanske var det då som jag insåg att man skall aldrig ta den strid man inte kan vinna.

Ocki fortsatte att läsa preparandkurser för att komma in på tekniskt gymnasium. Tyvärr saknade han totalt studieteknik. Varje detalj i textmassan var lika viktigt och när han efter flera år till sist kom in kunde han inte hänga med i studierna. Han slutade och blev tidsstudieman på Kalmar verkstadsbolag. Vi träffades bara sporadiskt under hans fortsatta liv.

Vi var fem kusiner på Berga. Gun var vår stora kusin, hon är nio äldre än jag. Hon ledde våra lekar, hon var kattvig och påhittig och rolig samtidigt som hon var så mycket äldre att vi såg upp till henne nästan som en vuxen. Dock ägnade hon sig också åt skolkamraten Gertrud Andersson. Hon hade två bröder som senare kom att byta namn till Willius. Hans Willius, välkänd numera, och

hans bror brukade kasta sten på mig när jag rodde utanför deras strand. Stenarna var plummonstora och träffade båten med otäcka smällar. Ända sen dess har jag en lätt obehagskänsla när jag ser Hans Willius i TV trots att jag tycker hans program är utomordentligt bra. Gun och kompisen brukade ibland klä ut sig för att skoja med oss. Varje gång blev vi vettskrämda och gömde oss under sängarna och skrek i högan sky trots att vi ju visste att det var Gun. Man kan bli skrämmande när man inte själv inser när man passerar gränsen för rolig lek.

Gun och Britta var ju Mockys kvarlämnade barn. Även om Mormor var en underbar reservmamma måste de ha saknat sin mamma. Hur mycket kunde ju inte vi andra förstå eftersom ingen oss hade några minnen av Mocky. Som vuxen har Gun berättat för mig hur hon längtade. Med varje brev väcktes hoppet att mamma skulle skriva att hon var på väg hem och varje gång sveks det. När Mocky äntligen kom hem 1939 var ju Gun 22 år och nygift. Mormor blev alltså hennes verkliga mamma. Så när Gun i flickskolan skulle skriva en uppsats med ämnet ”Den person jag beundrar mest i Sverige.” så skrev hon om Mormor. Den förbluffade men kloka lärarinnan berättade det för Mormor, troligen för att få träffa henne.

Mormor var centralgestalten i släkten. Vi levde ju faktiskt i ett matriarkat. Med Mormor som på sjömansfruars vis varit van att själv ta ansvar och alla beslut. Med Monna som mot alla odds hade klarat sig och oss genom krisen. Under en kort tid på sommaren kom moster Ingrid också. Vi talade alltid om detta kvinnokollektiv som dom Stora och ibland fick vi kanske känslan att det bara var kvinnor som var dom stora. Det fanns ju inga vuxna levande manliga förebilder i familjen mer än Ingrids man Gustaf. Han var dock alltid bara några korta sommarveckor på Berga, men han hade ingen hand med barn och mitt bestående minne av honom från tidigare barnaår är att jag var rädd för honom. Han var en person som man inte störde. När jag blev mera vuxen kom vi dock på god fot och jag kom att uppskatta honom mycket. Men då umgicks vi som jämbördiga. Han seglade med mig, vi spelade schack och vi hjälptes åt att sno ransoneringskuponger från Ingrid så att vi kunde gå ut och äta tillsammans.

Monnas bror Thorsten, sjökaptenen, fanns förstås alltid i vårt medvetande. Han var alltid närvarande trots att han kanske bara var hemma någon enda gång på hela trettioalet. Systrarna och Mormor älskade honom. Han var allas vår idol. Om honom svepte salta havsvindar och äventyr. På 30-talet gick han i trampfart vilket betydde att båten inte seglade någon bestämd rutt utan irrade omkring på världshaven till ständigt nya hamnar dit mäklaren hade ordnat last. Besöken i Sverige var därför sällsynta. Det kunde gå tre år utan att han fick träffa sin fru. Märkligt nog levde han fullt ut upp till våra förväntningar när han så småningom gick i land och vi träffades. Jag brukar alltid referera till honom som min favoritsläkting. Tyvärr dog han alldeles för tidigt 1962. Jag har aldrig slutat att sörja honom. Jag återkommer till honom och hans äventyr under kriget.

Men 1930-talet var inte bara somrar och Berga. Vi bodde ju i Nybro och gick i skolan i Nybro. Man gick i småskola två år, sedan i folkskola fyra år och tenderade sedan in till realskola som närmast motsvarar dagens högstadium. Realskolan avslutades med realexamen med prov gemensamma för hela landet följt av muntliga förhör. Med tillräckligt bra betyg kunde man därefter börja gymnasium för att efter tre år avsluta med studentexamen.

Jag började ett år för tidigt och var inte bara yngst utan definitivt minst i klassen. Jag har ganska få och ointressanta minnen från skolåren i Nybro men jag minns första skoldagen. Monna följde med mig till uppropet. Jag hade vit- och blårandiga kortbyxor. Jag tyckte själv att benen såg ut som stickor och jag kände mig väldigt liten. En äldre bekant stannade och pratade med oss och när Monna berättade att jag skulle börja skolan vände han sig till mig och sa: "Nu min lille vän får du inte en lugn stund förrän du blir pensionerad." Hur rätt hade han inte. Av kamraterna minns jag mycket få. Ofta var vi i Kalmar hos Mormor på söndagarna och hela påsk och julloven.

På julen bodde vi kusiner på vinden i Mormor hus. Där var kallt och bara nödtorftigt uppvärmt med en kakelugn för två rum så i sängarna hade vi bolstervar. Vi gick på julbön i domkyrkan, som alltid var full av folk. Av tradition stod vi alltid omedelbart innanför dörren. Jag minns att jag trodde att

vi som hade avfallit från tron inte var berättigade till sittplatser. Att de var reserverade för de riktiga kristna. I verkligheten var det säkert en strategisk placering för att kunna komma ut snabbt, för efteråt började det riktiga firandet hemma hos farbror Arvid i Thernströmska huset. Där samlades alla Thernströmar, Löfbergar och vi Parrowar.

Jag minns en väldig massa människor i ett stort rum med levande ljus. I ett hörn var en öppen spis där farbror Arvid kokade glöggen. Han la en stor bit toppsocker på ett galler över en kopparkittel. I kitteln hade han sprit som han tände. Blåa lågor slog högt högt upp. Sockret smälte och droppade ner i grytan som sen släcktes med ett lock varpå kryddorna och rödvinet rördes ner. Det var en dramatisk tillställning, nästan som en hednisk offerrit, lite kuslig med de höga lågorna och den spännande doften och alla glada upprymda vuxna som samlades runt grytan. Vi barn fick nog saft och bullar och pepparkakor förstås. Sen gick vi hem till Fiskaregatan och julklappsutdelningen.

Men julen var inte enbart glädje. Jag fick en svår astma när jag kom till Mormor. Doktorena förstod inte vad det var. Barnastma var en sällsynthet på trettioalet och allergi ett så gott som okänt begrepp. Man förklarade att gossen inte tålde Kalmarluften. Det tyckte jag var konstigt för jag var besvärsfri utomhus och där var det ju ännu mera Kalmarluft. Jag måste ut och jag kan se och återuppleva mina ensamma strövtåg på Kalmar regnblanka gator och jag kan känna den speciella doften i Mormors hus som jag försökte förklara "luknade tapet". Inte ens Monna kunde förstå vad jag menade med det. Det var ju inte bara en doft det var också svårigheten att andas. Jag tyckte att det måste vara något i Kalmarluften som jag blev sjuk av och inte själva luften.. Sista julen vi firade hos Mormor blev jag så dålig att man trodde att jag skulle dö. I desperation beställdes taxi som körde oss tillbaka till Nybro mitt i natten, vilket var något oerhört. När vi kom fram var jag helt besvärsfri och jag har aldrig glömt lyckokänslan när jag kunde andas och själv kunde stiga ur bilen och gå uppför trappan. Senare i livet, på femtiotalet, fick jag hösnuva och konjunktivit som ledde till att jag testades på Karolinska sjukhuset som var

enda stället där man kunde göra det. Man fann då en mycket kraftig reaktion mot timotejpollen - och husdamm!

Det var alltså Mormors bolstervar som jag inte tålde!

Eftersom Hanna och Maria var tvillingar betraktade vi oss som mest släkt med thernströmarna. Nu när jag ser tillbaka var det nog så att sammanhållningen mellan parrowar och thernströmar betingades även av andra faktorer. Johan Jeansson och hans tretton barn kom mycket snart att stiga till topposition i Kalmar. De omtalades och presenterade sig själva som Jeansson med ea. Detta ea skiljde dem från alla andra vanliga Jansson, som om inte rikedom hade räckt. Johan och Emma och barnen blev nämligen mycket rika och kom att äga allt som var värt att äga i Kalmar; ångkvarnen, Kalmarsundsbolaget, marsipanfabriken, Kalmar varv, tegelbruk, gods o s v. De blev pampar i alla bemärkelser. Strümplarna artade sig också väl. Augusta dog ju tidigt men sonen blev stadens Rådman i fridasvisorstil och åtnjöt det anseende som tillkom en sådan. Vi parrowar och thernströmar tillhörde definitivt den fattigare slakten. Fast vi själva såg oss inte så. Vi levde rikt i döda mäns sällskap. Min kusin Gun skrev i en skoluppsats att "hemma har vi allting utom pengar". Jag tycker att det är en lysande sammanfattning av vår situation. Det var vi som ägde alla de fantastiska historierna om förfäderna. Vi kände oss förmer än de andra släktingarna. De hade ingen motsvarighet till vår Morfar som varit guldgrävare och pälsjägare, eller morbror Gustavbrormin som inte fjäskade för kungliga, eller gubben Thernström, som kastade tjuren i sjön eller farbror Arvid som hade haft strutsfarm i Afrika. De verkade bara tråkiga med alla sina pengar och och tanter med konstiga röda naglar.. Men i alla fall höll vi noga reda på släktförbindelserna. Men de rika släktingarna i tredje generationen hade nog knappast en aning om vilka vi var.